

Ärende: VN/18606/2024

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Är de föreslagna ändringarna tydliga?

I regeringens utkast till proposition med förslag till lag om ändring av 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice beskrivs att "Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa kotikuntakorvauksien tasoa kunnallisten ja yksityisten opetuksen järjestäjien kesken ja vastaamaan niiden velvoitteita. Esityksen tavoitteena on parantaa erityisopettajan ja erityisluokanopettajan antaman opetuksen saatavuutta myös yksityisissä kouluissa." (Svenskspråkig översättning av bakgrundsmaterialet saknas, vilket är anmärkningsvärt).

När det gäller skillnaderna mellan skyldigheterna för kommunala och icke-kommunala utbildningsanordnare är utgångspunkten för reformen att "käytännön opetustoiminnan ja oppilaiden kannalta eroista kenties merkittävimpiä ja sellaisena, joka voidaan järjestelmän systematiikka huomioon ottaen melko helposti yhdenmukaistaa, pidetään erityisen tuen järjestämisvelvoitetta." Samtidigt anges dock i utkastet till förslag "että kaikkia kunnallisiin ja ei-kunnallisiin opetuksen järjestäjiin kohdistuvia erilaisia velvoitteita ei ehdotuksessa yhdenmukaisteta". I utkastet erkänns därför att barn i grundläggande utbildning även fortsättningsvis skulle befinna sig i olika ställning när det gäller den lagstadgade skyldigheten att ge särskilt stöd, beroende på vilken utbildningsanordnare de är inskrivna hos.

I utkastet påpekas att "tosiasiassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä." Å andra sidan anges i utkastet att den nuvarande lagstiftningen (GrL 17 §) inte ålägger icke-kommunala utbildningsanordnare att tillhandahålla särskilt stöd enligt § 17 i lag om grundläggande utbildning. På samma sätt gäller enligt punkt 5 i samma artikel att om en annan utbildningsanordnare än en kommun inte tillhandahåller det stöd som avses i punkt 1, ska beslutet om särskilt stöd för eleven fattas av elevens hemkommun på förslag av utbildningsanordnaren.

Åbo Akademi-Vasa övningsskola anser att det finns betydande brister i lagen med tanke på jämlikheten och likabehandlingen av eleverna och att det i samband med reformen av lagen finns behov av att förtydliga bl.a. de ovan nämnda punkterna, som beskrivs i punkt 2 nedan.

Vill ni komplettera propositionens konsekvensbedömning?

Åbo Akademi-Vasa övningsskola anser att det är viktigt att förtydliga meningen i flera stycken i utkastet "Tosiasiaassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä."

Den nuvarande lagstiftningen (GrL 17§) ålägger inte icke-kommunala utbildningsanordnare att tillhandahålla särskilt stöd enligt § 17 i lagen om grundläggande utbildning. Under de senaste åren har det varit möjligt att ge särskilt stöd i vissa övningsskolor genom avtal mellan övningsskolorna och den kommunala utbildningsanordnaren. Det bör dock noteras att den kommunala utbildningsmyndigheten inte är juridiskt skyldig att ingå ett avtal, att alla kommuner inte är villiga att göra det och att innehållet i avtalen kan variera stort.

Åbo Akademi-Vasa övningsskola vill påpeka att antagningspolicyn för universitetsskolor kan skilja sig avsevärt från den för privata skolor, och även från andra övningsskolor, beroende på det avtal som ingåtts med den kommun där skolan är belägen. I många övningsskolor sker antagningen inom det område som kommunen anvisar (närskolan), vilket innebär att grundskoleklasserna består av en mycket heterogen grupp elever med behov av stöd för inläring.

Åbo Akademi-Vasa övningsskola föreslår att det i lagen införs en skyldighet att samarbeta med den lokala kommunen/kommunala utbildningsmyndigheten. I detta fall kan övningsskolan komma överens med kommunen om profilen för särskilt stöd, t.ex. tillhandahållande av smågruppsundervisning. På så sätt undviks ojämlikheter för elever som måste byta från en övningsskola till en skola som drivs av den lokala utbildningsmyndigheten när stödformen ändras, vilket också äventyrar elevens rätt till en lokal skola.

Åbo Akademi-Vasa övningsskola anser att det är viktigt att ha en skyldighet att ingå avtal med den lokala utbildningsmyndigheten även med tanke på lärarutbildningen och den handledda praktiken, eftersom ansvaret för utbildning i specialpedagogik nu har utvidgats till att omfatta alla universitet som tillhandahåller lärarutbildning. Även om det i utkastet betonas att antalet elever i övningsskolorna är litet i förhållande till den kommunala utbildningsanordnaren procentuellt sett, är följden att effekterna när det gäller framtida lärare som klarar lärarutbildningen är mycket betydande, även om det i utkastet betonas att antalet elever är litet: "Ei-kunnallisena opetuksen järjestäjänä toimii 5 valtion koulua ja 8 harjoittelukoulua ylläpitävää yliopistoa, joiden opetuksessa on yhteensä noin 8 200 esi- ja perusopetuksen oppilasta eli noin 1,5 % kaikista oppilaista". Ett litet antal är dock inte en grund för ojämlik behandling.

Enligt 17 § 5 mom. i lag om grundläggande utbildning fattas beslut om särskilt stöd för en elev av elevens hemkommun på framställning av utbildningsanordnaren, om en annan utbildningsanordnare än kommunen inte ger det stöd som avses i 1 mom. Åbo Akademi-Vasa övningsskola anför följande om konsekvensbedömningen ovan: mellan två olika utbildningsanordnare tillåter datasäkerhetsskäl för närvarande inte att uppgifter överförs innan en elev antas till en annan utbildningsanordnare. Vi begär också ett förtydligande av om en kommunal utbildningsanordnare kan fatta ett administrativt beslut avseende en elev på en övningsskola och vad överklagandeförfarandet är om detta görs. Enligt det tredelade stödsystemet har städer underlåtit att fatta beslut om särskilt stöd eller att tilldela en plats för en elev och därmed nekat barnets rätt till stöd i rätt tid. Om en icke-kommunal utbildningsanordnare inte kan fatta beslut om särskilt stöd behövs ett starkt stöd i lagstiftningen om hur beslutsprocessen för särskilt stöd ska skyddas och om jämlikhet uppnås om privata skolor har denna möjlighet.

Om förslaget till ändring av artikel 17.5 i GrL genomförs enligt följande: ”jos valtion koulu tai yliopiston harjoittelukoulu ei järjestä erityistä tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Päätöksen tekemisen ohella momentti tarkoittaa sitä, että mainituilla opetuksen järjestäjillä ei myöskään ole lakisää- teistä erityisen tuen järjestämisen velvoitetta”, måste åtgärdskedjan säkerställas genom stark vägledning för att säkerställa en handlingslinje i händelse av konflikt, eftersom lagförslaget identifierar möjligheten att en ojämlik situation uppstår.

I det avsnitt i lagförslaget som har rubriken ”Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys” erkänns att barn skulle befinna sig i olika ställning när det gäller den lagstadgade skyldigheten att tillhandahålla särskilt stöd beroende på vid vilken utbildningsinstitution de utbildas, och den vilseledande uppfattningen att ”Tosiasiassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä.” lyfts återigen fram.

Åbo Akademi-Vasa övningsskola påpekar återigen att beskrivningen inte stämmer överens med verkligheten, men vill betona att detta kan lösas genom avtal, förutsatt att kommunen och universitetet är skyldiga att samarbeta på det sätt som beskrivs ovan, vilket säkerställer likabehandling av elever i övningsskolan och stöder en av pelarna i det finska utbildningssystemet: högkvalitativ och kompetent lärarutbildning som en del av en jämlik framtid för alla barn genom stöd i rätt tid i både kommunala och icke-kommunala skolor som tillhandahåller grundläggande utbildning.

Berg Johan

Åbo Akademi - Bernt Klockars, ledande rektor vid Vasa övningsskola